

בהון. ויזמא חדא, הוא לקבליה דכתיב, (זכריה י"ד) והיה יום אחד הוא יודע ליני וגו'.

דבר אחר, עד שיפוח היום קדם דיפוח ההוא יזמא דאומין. ונסו הצללים, אינון שולטנין דשלטו עלייהו. אלף לי אל הר המור, אמר קדשא בריה הוא, אלף לי, לנערא האומות מירושלם דהוא הר המור, כמה דכתיב, בהר המוריה אשר בירושלם. ואל גבעת הלבונה, דא בי מקדשא די בציון, דכתיב ביה (תהלים מ"ח) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון וגו', (אמר רבי יהודה) כמה דאת אמר, (איוב ל"ח) לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה. כהאי דאחיד בטלית, לנערא טנופא מנה.

אמר רבי יוסי, עתיד קדשא בריה הוא לאתגלייא בירושלם דלתתא, ולדכא יתה מטנופי עממיא, עד דלא אשתלים ההוא יזמא דאומין. דאמר רבי חייא, לית שולטנו לאומין עלייהו דישראל, אלא יזמא חדא לחוד, דהוא יזמו של הקדוש ברוך הוא, והוא אלף שנים. הדא הוא דכתיב, (איכה א') נתנני שוממה כל היום דוה. יזמא חד לחוד, ולא יתיר.

אמר רבי יוסי, אי יתיר ישתעבדון, לא על פום גזרת מלכא הוא, אלא על דלא בעיין למיהדר לקבליה, וכתיב (דברים ל') והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה וגו', וכתיב, (דברים ל') אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו'.

ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל. (שמות א') אמר רבי שמעון תא חזי, דהא על כל פנים מלאכא שלטונא דממנא על מצראי הוה, והכי הוא, דרובא דפרשתא לא אתמר, אלא מלך מצרים סתם, והיינו ממנא רברבא על

יום אחד הוא יודע לה וגו'. דבר אחר עד שיפוח היום - קדם שיפוח אותו יום של האמות. ונסו הצללים - אלו שלטונים ששלטו עליהם. אלף לי אל הר המור - אמר הקדוש ברוך הוא, אלף לי לנער את האמות מירושלים, שהוא הר המור, כפתוב בהר המוריה אשר בירושלם. ואל גבעת הלבונה - זה בית המקדש שבציון, שכתוב בו (משלי מח) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון וגו', ואמר רבי יהודה כמו שנאמר (איוב לח) לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה. כמו זה שאחוז בטלית לנער ממנה טנופת.

אמר רבי יוסי, עתיד הקדוש ברוך הוא להתגלות בירושלים שלמטה ולטהר אותה מטנופי העמים, עד שלא ישתלם אותו היום של האמות. שאמר רבי חייא, אין שלטון לאמות על ישראל אלא יום אחד בלבד, שהוא יזמו של הקדוש ברוך הוא, והוא אלף שנים. זהו שפתוב נתנני שוממה כל היום דוה. יום אחד בלבד, ולא יותר. אמר רבי יוסי, אם ישתעבדו יותר, לא על פי גזרת המלך הוא, אלא על שלא רוצים לחזור אליו, וכתוב (דברים ל') והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה וגו', וכתוב אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו'.

ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל. אמר רבי שמעון, בא ראה, שהרי על כל פנים המלאך השליט הממנה על המצרים היה, וכך הוא, שברב הפרשה לא נאמר אלא מלך מצרים סתם, והיינו הממנה הגדול על

(אלא) אָמַר לִיהוּ ר' יִצְחָק, בְּלֶק מְכַשֵּׁף גְדוֹל הָיָה, וְכֵן דִּרְךָ הַמְכַשְּׁפִים לְקַחַת הַדְּבָר שְׁאִין בּוֹ חֲשָׁדָא, וְכֵן אִין מְזַפְרִין לְעוֹלָם שֵׁם אָבִיו שֶׁל אָדָם, אֲלֵא שֵׁם אָמוֹ, דְּבָר שְׁאִין בּוֹ חֲשָׁד. דְּכֵן דִּרְךָ הַשְּׂדִים, דְּמַעְיֵינִים בְּהוּא מְלָה דְקֹאֲמְרִי לְהוּ, אִי אִיהוּ כְּדִיבָא, מוֹדִיעִין לִיה מְלִין פְּדִיבִין, וְאִי הוּא קְשׁוּט, כֹּל מַה דְאִמְרִין לְזַמְנָא זַעֲרָא קוּשְׁטָא הוּא, כֹּל שְׁפָן לְמַעְבַּד עֲבִידְתָּא. רַבִּי אַחָא אָמַר, בְּלֶק אֹרְחָא דְקִלְנָא נִקֵּט, הִנֵּה עִם יִצְא מִמְצָרִים, כְּלוּמַר, דְלִית אֲנִן יְדַעִין מִמָּאן אֵינּוּן.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מִפְּנֵי מַה עֲמָא דְרַבְרַבִּין נְטִירִין, וְעֲמָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לֹא נְטִירִין. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא דְמִי מִסְפָּנָא לְעִתִּירָא. מִסְפָּנָא בְּעִי לְנִטְרָא דִּילִיָּה, עֲתִירָא לֹא נְטִיר דִּילִיָּה, וְכֹל שְׁפָן דִּישְׂרָאֵל, אֵינּוּן מִמְלָכָא דְרַחִים קְשׁוּט וְדִינָא. וְדִינָא קְדַמָּא עֲבִיד בְּגוּבְרִין דְּבִיתִיָּה, דְּבְעִי דְאֵינּוּן לְהוּוֹן נְטִירִין מִחֲטָטָא יִתִּיר מִכְּלֵהוּ הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (עֲמוֹס ג') רַק אֶתְכֶם יְדַעְתִּי מִכֹּל מִשְׁפַּחֹת הָאֲדָמָה וְגו'.

רַבִּי יוֹסִי נִפְק לְאֹרְחָא, וְהָיָה רַבִּי אַחָא בַר יַעֲקֹב אֲזִיל עֲמִיָּה, עַד דִּהוּוּ אֲזִילִי, שְׁתִּיק רַבִּי יוֹסִי, וְהִרְהַר בְּמַלְי דְעֲלָמָא. וְרַבִּי אַחָא הִרְהַר בְּמַלְי דְאֹרְיִיתָא. (עַד דִּהוּוּ אֲזִילִי) חָמָא רַבִּי יוֹסִי חַד חוּיָא, דִּהָיָה רְהִיט אַבְתְּרִיָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אַחָא, חֲזִית הַאי חוּיָא דְרְהִיט אַבְתְּרָאִי. אָמַר לִיה רַבִּי אַחָא, אֲנָא לֹא חֲמִינָא לִיָּה. רְהִיט רַבִּי יוֹסִי וְחוּיָא אַבְתְּרוּי. נִפְל רַבִּי יוֹסִי, וְדָמָא שְׁתַּת וְנַחַת מִחוּטְמוּי, שְׁמַע דִּהוּוּ אִמְרִין, רַק אֶתְכֶם יְדַעְתִּי מִכֹּל מִשְׁפַּחֹת הָאֲדָמָה וְגו', אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְמַה עַל שְׁעֵתָא חָדָא כַּךְ, מָאן דְּמִתְיָאֵשׁ מִנָּה עַל אַחַת פְּמָה וְכַמְּה.

הַמְכַשְּׁפִים לְקַחַת דְּבָר שְׁאִין בּוֹ חֲשָׁד, וְכֵן אִין מְזַפְרִים לְעוֹלָם שֵׁם אָבִיו שֶׁל אָדָם, אֲלֵא שֵׁם אָמוֹ, דְּבָר שְׁאִין בּוֹ חֲשָׁד.

שְׁכֵן דִּרְךָ הַשְּׂדִים, שְׁמַעֲיָנִים בְּאוֹתוֹ דְּבָר שְׂאוּמְרִים לָהֶם, אִם הוּא כּוֹזֵב - מוֹדִיעִים לוֹ דְּבָרִים כּוֹזְבִים, וְאִם הוּא אֲמֵת - כֹּל מַה שְׂאוּמְרִים לְזַמֵּן קָצַר אֲמֵת הוּא, כֹּל שְׁפָן לְעִשׂוֹת מַעֲשֵׂה. רַבִּי אַחָא אָמַר, בְּלֶק לְקַח דִּרְךָ שֶׁל קִלְוֹן, הִנֵּה עִם יִצְא מִמְצָרִים, כְּלוּמַר שְׁאִין אֲנִנוּ יוֹדְעִים מִמִּי הֵם.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מִפְּנֵי מַה הָעַם שֶׁל הַגְּדוֹלִים שְׂמוּרִים, וְעַמּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינִים שְׂמוּרִים? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִין דּוּמָה עָנִי לְעִשִּׁיר. הָעָנִי צְרִיךְ לְשַׁמֵּר אֶת שְׁלוֹ, הָעִשִּׁיר לֹא שׁוֹמֵר אֶת שְׁלוֹ. וְכֹל שְׁפָן שִׁישְׂרָאֵל הֵם מְמַלְכֵי שְׂאוּבָה אֲמֵת וְדִין, וְדִין רִאשׁוֹן עוֹשֶׂה בְּאֲנָשֵׁי בֵיתוֹ, שְׂרוּצָה שֶׁהֵם יִהְיוּ שְׂמוּרִים מִחֲטָא יוֹתֵר מִכֹּל. זֶהוּ שְׁכַתוּב (עֲמוֹס א) רַק אֶתְכֶם יְדַעְתִּי מִכֹּל מִשְׁפַּחֹת הָאֲדָמָה וְגו'.

רַבִּי יוֹסִי יִצְא לְדִרְךָ, וְהָיָה רַבִּי אַחָא בַר יַעֲקֹב הוֹלֵךְ עִמּוֹ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, שָׁתַק רַבִּי יוֹסִי וְהִרְהַר בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם, וְרַבִּי אַחָא הִרְהַר בְּדַבְרֵי תוֹרָה. (עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים) רָאָה רַבִּי יוֹסִי נַחֵשׁ אַחַד שֶׁהָיָה רִץ אַחֲרָיו. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אַחָא, רִאִית אֶת הַנַּחֵשׁ הַזֶּה שֶׁרִץ אַחֲרָי? אָמַר לוֹ רַבִּי אַחָא, אֲנִי לֹא רִאִיתִי אוֹתוֹ. רִץ רַבִּי יוֹסִי, וְהַנַּחֵשׁ אַחֲרָיו. נִפְל רַבִּי יוֹסִי וְדָם שְׁתַּת וְיָרַד מִחֲטָמוֹ. שְׁמַע שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים, רַק אֶתְכֶם יְדַעְתִּי מִכֹּל מִשְׁפַּחֹת הָאֲדָמָה וְגו'. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְמַה עַל שְׁעֵה אַחַת כַּךְ - מִי שְׂמִתְיָאֵשׁ מִמֶּנָּה עַל אַחַת פְּמָה וְכַמְּה.

עַל שְׁעֵתָא חָדָא כַּךְ, מָאן דְּמִתְיָאֵשׁ מִנָּה עַל אַחַת פְּמָה וְכַמְּה.

פָּתַח וְאָמַר, (דברים ב') פִּי ה' אֱלֹהֶיךָ בֵּרַכְךָ בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדָי יָדַע לְכַתֹּב וְגו', הַמּוֹלִיכְךָ וְגו', נַחֵשׁ שָׂרְף וְעַקְרֵב וְגו', נַחֵשׁ שָׂרְף לְמָה הָכֵא. אֲלֹא, לְקַחַת עוֹנֶשֶׁן מִיִּשְׂרָאֵל, כָּל זְמַן שְׁמַתְפָּרְשִׁין מִן עֵץ הַחַיִּים. דְּכַתִּיב, (דברים ל') כִּי הוּא חַיִּיךָ וְאוֹרְךָ יִמֶיךָ.

פָּתַח וְאָמַר, (דברים ב') פִּי ה' אֱלֹהֶיךָ בֵּרַכְךָ בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדָי יָדַע לְכַתֹּב וְגו', הַמּוֹלִיכְךָ וְגו', נַחֵשׁ שָׂרְף וְעַקְרֵב וְגו', נַחֵשׁ שָׂרְף לְמָה הָכֵא? אֲלֹא לְקַחַת עוֹנֶשֶׁן מִיִּשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שְׁמַתְפָּרְשִׁים מֵעֵץ הַחַיִּים, שְׁכַתוֹב כִּי הוּא חַיִּיךָ וְאוֹרְךָ יִמֶיךָ.

תָּא חֲזִי, אָמַר רַבִּי חֲזִיא, כְּתִיב (משלי י"ג) חוֹשֶׁף שְׁכֻטוֹ שׁוֹנֵא כְּנוּ וְגו', וְכַתוֹב (מלאכי א') אֶהְבֵּתִי אֲתֶכֶם אָמַר ה'. וְכַתִּיב, (מלאכי א') וְאֵת עֲשׂוֹ שְׁנֵאתִי. מַהוּ שְׁנֵאתִי, דְּכַתִּיב חוֹשֶׁף שְׁכֻטוֹ שׁוֹנֵא כְּנוּ. כְּלוּמַר שְׁנֵאתִי אוֹתוֹ, וְעַל כֵּן חֲשַׁכְתִּי שְׁכֻט מֵהֶם, כָּל שְׁכֵן וְכָל שְׁכֵן תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים, דְּלֹא בְעֵי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דִּיתְפָּרְשׁוּן מֵעֵץ הַחַיִּים אֲפִילוּ רַגְעָא חֲדָא.

בֵּא רְאֵה, אָמַר רַבִּי חֲזִיא, כְּתוֹב (משלי יג) חוֹשֶׁף שְׁכֻטוֹ שׁוֹנֵא כְּנוּ וְגו', וְכַתוֹב (מלאכי א') אֶהְבֵּתִי אֲתֶכֶם אָמַר ה', וְכַתוֹב וְאֵת עֲשׂוֹ שְׁנֵאתִי. מַה זֶה שְׁנֵאתִי? שְׁכַתוֹב חוֹשֶׁף שְׁכֻטוֹ שׁוֹנֵא כְּנוּ, כְּלוּמַר שְׁנֵאתִי אוֹתוֹ, וְעַל כֵּן חֲשַׁכְתִּי שְׁכֻט מֵהֶם. כָּל שְׁכֵן וְכָל שְׁכֵן תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים שֶׁהִקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֵה שִׁיפְרְשׁוּ מֵעֵץ הַחַיִּים אֲפִילוּ רַגְעָא חֲדָא.

וַיֹּאמֶר אֶל עֲמוּ. יֵהֵב לְהוֹן עֵיטָא, לְמַעַבְד עֲמַהוֹן בִּישָׁא. אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, יָדַעִין הוּוּ מְצָרָאִי בְּאַצְטְגִּינִינֹת דְּלֵהוֹן, שְׁסוּפִין לְמַלְקֵי בְּגִין יִשְׂרָאֵל, וְלִכְךָ אֶקְדִּים שׁוֹלְטָנָא דְּלֵהוֹן, לְמַעַבְד עֲמַהוֹן בִּישָׁא.

וַיֹּאמֶר אֶל עֲמוּ, נִתְּן לְהֵם עֲצָה לַעֲשׂוֹת עֲמָהֶם רַע. אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, יוֹדְעִים הִיוּ הַמְצָרִים בְּאַצְטְגִּינִינֹת שְׁלֵהֶם שְׁסוּפִים לְלַקּוֹת בְּגִלְל יִשְׂרָאֵל, וְלִכֵּן הִקְדִּים הַשְּׁלֵיט שְׁלֵהֶם לַעֲשׂוֹת עֲמָם רַע.

רַבִּי יִצְחָק פִּגְעַ בְּהוּא טוֹרָא, וְחָמָא חַד בַּר נָשׁ דְּהוּה נְאִים תַּחוֹת חַד אֵילָן. יְתִיב תַּמָּן, אֲדַהוּה יְתִיב, חָמָא אַרְעָא דְּמַתְחַלְחָלָא, וְאַתְפַּר הוּוּ אֵילָנָא, וְנַפְל, וְחָמָא בְּקִיעִין גּוּמִין בְּאַרְעָא, וְאַרְעָא סְלִקָא וְנַחְתָּא.

רַבִּי יִצְחָק פִּגְשׁ בְּאוֹתוֹ הַר, וְרָאֵה אִישׁ אֶחָד יֹשֵׁן תַּחַת הָאֵילָן. יָשַׁב שָׁם. עַד שִׁישַׁב, רָאֵה שְׁהָאֲרֵץ מַתְחַלְחָלָת, וְנִשְׁבַּר אוֹתוֹ אֵילָן וְנַפְל, וְרָאֵה בְּקִיעִים וְגַמּוֹת בְּאַרְץ, וְהָאֲרֵץ עוֹלָה וְיִוֹרְדָת.

אַתְעֵר הוּוּ אֵילָן גְּבָרָא, צְוּוּחַ לְקַבְלִיה דְּרַבִּי יִצְחָק, וְאָמַר לִיה יוֹדָאִי יוֹדָאִי, בְּכִי וְנִהִים, דְּהָאֵידְנָא מְקִימִין בְּרַקִּיעָא חַד רַבְרָבָא מְמַנָּא שְׁלְטָנָא עֲלָאָה, וְהוּוּ זְמִין לְמַעַבְד עֲמָכוֹן בִּישׁ סְגִי, וְהָאִי רַגְשָׁא דְאַרְעָא בְּגִינִיכוֹן הוּוּ. דְּכָל זְמַנָּא דְּרַגְשָׁא אַרְעָא, פַּד קָם מְמַנָּא, דִּיעֲבִיד עֲמָכוֹן בִּישָׁא.

הַתְעוֹרַר אוֹתוֹ הָאִישׁ, וְצוּחַ כְּנִגְדַּ רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר לוֹ: הַיּוֹדִי יְהוּדִי, תְּבַכֶּה וְתִנְהַם, שְׁעַכְשׁוּ מַעֲמִידִים בְּרַקִּיעַ גְּדוֹל מְמַנָּה אֶחָד שְׁלֵיט עֲלִיּוֹן, וְהוּוּ עֲתִיד לַעֲשׂוֹת עֲמָכֶם הַרְבֵּה רַע, וְרַעֲיִדַת הָאֲדָמָה הַזֹּאת הִיתָה בְּגִלְלָכֶם. שְׁכָל פַּעַם שְׁרוּעֵדַת הָאֲרֵץ, כְּשֶׁקָם מְמַנָּה שְׁעַכְשָׁה עֲמָכֶם רַע.

תַּנוּוּה רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, וְדָאִי כְּתִיב, (משלי ל') תַּחַת שְׁלֵשׁ רַגְזָה אֲרֵץ, וְכַתִּיב תַּחַת עֲבָד כִּי

תַּמָּה רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, וְדָאִי